

inventointiraportti

ALAJÄRVI

ALAJÄRVEN KESKUSTAN JA LÄHIYMPÄRISTÖN RAKENNUSKANTAINVENTOINTI

---

id: 400192
tilaaja: Alajärven kaupunki
teettävä/rahoittaja: Ramboll Finland Oy
tekijät (koulutus tms): Annukka Rajala, Tanja Tarkkanen
inv. ajankohta: 06/2019
valmistumisvuosi: 2019
hankealueen tyyppi: maaseutu;
inv. kohteet: maisema; rakennettu ympäristö;
inv. tarkoitus: yleiskaava (YK, OYK, ROYK)
inv. tyyppi:
inv. tarkkuus: kohde;
kattavuus: melko kattava

Inventointimenetelmän kuvaus:

Alajärven kaupunki laatii osayleiskaavaa keskustaan ja sen lähiympäristöön. Kaavoitusta varten alueelta on laadittu rakennuskulttuurikohteiden inventointi.

Inventoitavia kohteita on yhteensä 31. Kohteet ovat perinteisessä asussaan säilyneitä, 1950-luvulla tai aiemmin rakennettuja rakennuksia ja pihapiirejä, jotka valittiin Etelä-Pohjanmaan maakuntamuseon rakennustutkijan kanssa syyskuussa 2018 tehdyn maastokäynnin perusteella.

Osa kohteista on sisällytetty vuonna 1999 laadittuun Alajärven kulttuurihistoriallisesti merkittävät rakennukset ja rakennelmat -inventointiin, vuonna 2007 laadittuun Länsi-Suomen ympäristökeskuksen inventointiprojektiin tai vuonna 2016 laadittuun Etelä-Pohjanmaan maakunnalliseen rakennusinventointiin 2016. Niiden osalta aiempien inventointien tiedot on tarkistettu ja päivitetty tarpeellisilta osin.

arvottamismenetelmän kuvaus:

Kohteiden kulttuurihistoriallista arvoa on perusteltu seuraavin kirjaimin arviointitekstin yhteydessä:

R = rakennushistoriallisesti arvokas

H = historiallisesti arvokas

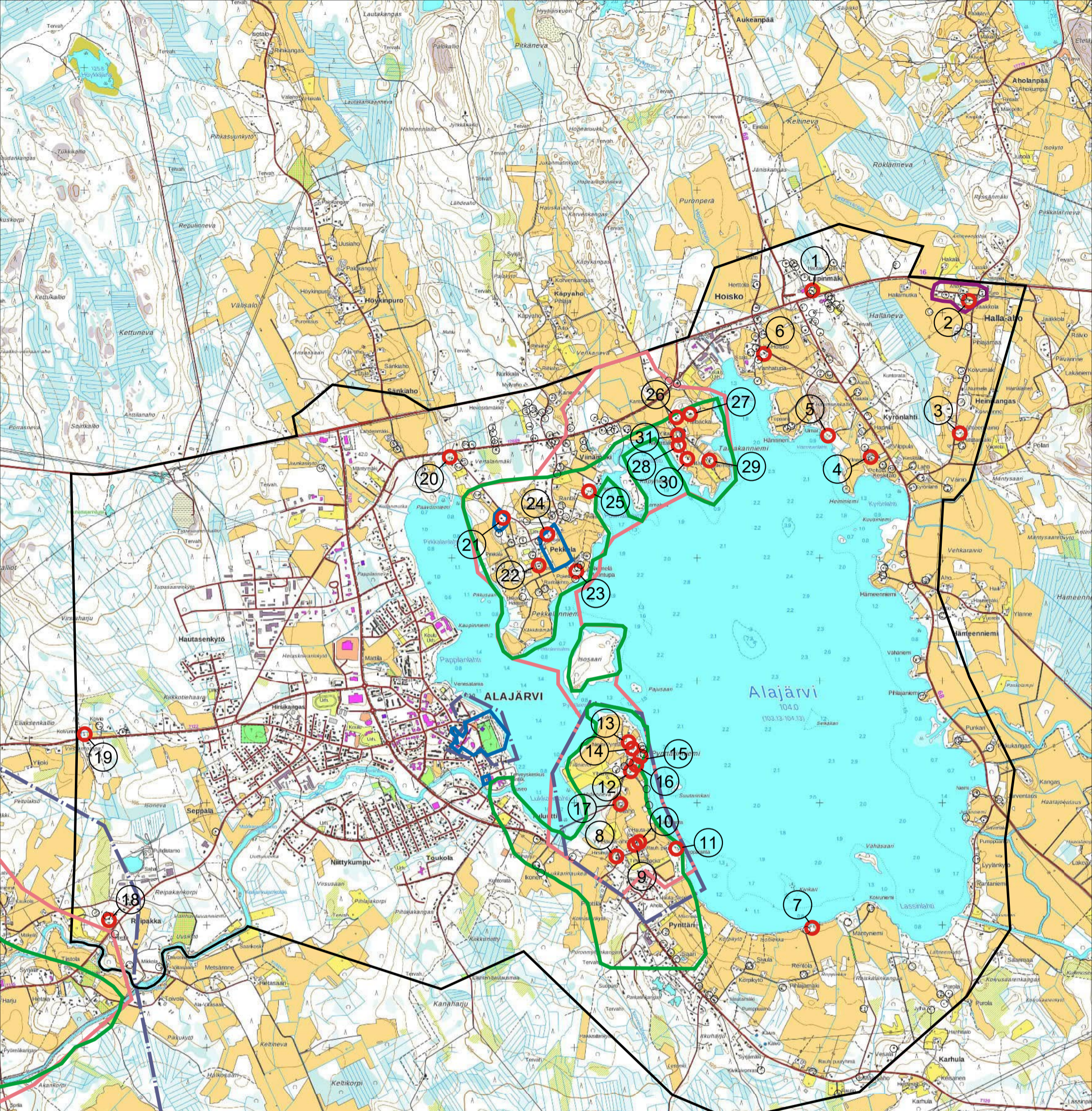
M = maisemallisesti arvokas.

NRO	INV LÄHDE		KOHDENIMI	KIINTEISTÖTUNNUS					
	MAAK. INV 2016	INV 1999							
1			Hänninen	5-401-141-10					
2			Latvala	5-401-18-14			x		
3			Hautamáki	5-401-29-5					
4			Ylinen	5-401-7-24					
5			Mansikkatorpantien asuinrakennus	5-401-2-433					
6			Isokangas	5-401-6-159					
7			Villa Flora	5-401-3-268					
8			Rullbacka	5-401-3-169	x	x		x	
9	x		Yli-Hauta-aho	5-401-3-398	x	x		x	
10			Hauta-ahon lutti	5-401-3-386	x	x		x	
11			Auliintien lomarakennus	5-401-3-148	x	x		x	
12			Peltomäki (Peltonen)	5-401-3-141	x	x		x	
13		x	Niemi-Pynttari	5-401-165-17	x	x		x	
14	x		Pynttari	5-401-3-375	x	x		x	
15		x	Bergrothin huvila	5-401-3-17, 5-401-3-190	x	x		x	
16		x	Tolonen	5-401-3-140	x	x		x	
17	x		Väliaho	5-401-3-296	x	x		x	
18			Kotiranta	5-402-20-92					
19			Försti	5-402-3-114					
20			Matintupa	5-401-4-330					
21		x	Villa Nelimarkka	5-401-4-44	x	x			x
22		x	Vierre	5-401-4-132	x	x			
23			Pokela	5-401-4-276	x	x			
24		x	Nelimarkka museo / akatemia	5-401-4-124	x	x			x
25			Puumalanlahden lomarakennus	5-401-1-222	x	x			
26			Mäntymäki	5-401-2-130	x	x			
27	x	x	Tallbacka (Viitaniemi)	5-401-2-428	x	x			
28		x	Niemitalon aitta ja kivinavetta	5-401-2-217	x	x			
29	x		Vanha Tallbacka (Kantola)	5-401-2-354 ja 5-401-2-418	x	x			
30		x	Alatuvan aitta ja kivinavetta	5-401-2-375	x	x			
31		x	Ylitalon lutti-tallirakennus	5-401-2-428	x	x			

Lyhenne
 NRO
 INV LÄHDE
 MAAK. INV 2016
 INV 1999
 MK
 MK EHD
 ALUE KOK
 RKY 1993
 RKY 2009

Selite
 Kohdenumero kartalla
 Inventointilähde
 Etelä-Pohjanmaan maakunnallinen inventointi 2016-2017
 Alajärven kulttuurihistoriallisesti merkittävät rakennukset ja rakennelmat -inventointi 1999
 Maakuntakaavan mukaisella maakunnallisesti arvokkaalla alueella (Pekoniemi-Talpakanniemi, Pynttärinniemi-Pappila)
 Maakunnallisesti arvokkaaksi ehdotetulla alueella (Alajärven kulttuurimaisemat)
 Osa aluekokonaisuutta
 Maakunnallisesti merkittävällä rakennetun kulttuuriympäristön alueella (Pynttärin kylä ja vanha tie)
 Valtakunnallisesti merkittävällä rakennetun kulttuuriympäristön alueella (Nelimarkka-museo ja Eero Nelimarkan huvila)

- Suunnittelualueen raja
- RKY 2009, Alajärven kirkko ja kirkonkylän julkiset rakennukset Nelimarkka-museo ja Eero Nelimarkan huvila
- RKY 1993 Alajärven kirkonmiljö Pynttärin kylä ja vanha tie Kurejoen kulttuurimaisema
- Maakuntakaava Pekonniemi - Talpakanniemi Pynttärinniemen - Pappilanlahden alue Kurejokilaakso
- Uusi ma maisema-alue ehdotus Kurejokilaakson kulttuurimaisema (2013) Alajärven kulttuurimaisemat (2014)

- Inventoitu kohde
- Kartoituskohde
- Aluekokonaisuus

INVENTOINTIHANKKEEN YLEISKAAVARAPORTTI

Alajärven keskustan ja lähiympäristön rakennuskantainventointi

01. Hänninen 5-401-141-10

Pihapiiri 1950 -luvulta. Hyvin alkuperäisessä ulkoasussaan säilyneen asuinrakennuksen lisäksi pihapiiriin kuuluu huonokuntoinen ulkorakennus sekä pihasauna.

Tavanomaista jälleenrakennuskauden rakennuskantaa. Pihapiirillä on lähinnä vähäistä maisemallista merkitystä Kyyjärventien tienvarsinäkymässä.

02. Latvala 5-401-18-14

Kohde sijaitsee muusta ympäristöstä erottuvan mäen päällä. Kohde on maatilan pihapiiri 1950 -luvulta, johon kuuluu asuinrakennuksen lisäksi alueelle tyypillistä rakennustapaa edustava luonnonkivinavetta.

Asuinrakennus on tavanomaista jälleenrakennuskauden rakennuskantaa. Pihapiiriin kuuluu lisäksi alueelle tyypillinen luonnonkivinavetta sekä etäämpänä pihapiiristä sijaitseva aitta. Pihapiiri muodostaa yhdessä viereisten jälleenrakennuskautta edustavien pihapiirien kanssa yhtenäisen kokonaisuuden muuta ympäristöä korkeammalle kohoavan kumpareen päälle. Kokonaisuudella on maisemallista merkitystä. M

03. Hautamäki 5-401-29-5

Hautamäentien varressa puustoisella tontilla sijaitseva maatalon pihapiiri, johon kuuluu alunperin 1930-luvun lopulla rakennetun asuinrakennuksen lisäksi suuri navetta- ja talousrakennus sekä muita pienempiä talousrakennuksia.

Tavanomaista pienimuotoista rakennuskantaa 1930-luvun lopulta. Kohteella on lähinnä vähäistä maisemallista merkitystä Hautamäentien tienvarsinäkymässä.

04. Ylinen 5-401-7-24

1800-luvun lopulta, 1900-luvun alusta olevan asuinrakennuksen, uudemman asuinrakennuksen sekä luonnonkivinavetan muodostama maatalon pihapiiri.

Asuinrakennus sekä alueelle tyypillistä rakennustapaa edustava luonnonkivinavetta ovat säilyttäneet alkuperäisen ulkoasunsa varsin hyvin ja niillä on rakennushistoriallista ja historiallista merkitystä. R H

05. Mansikkatorpantien asuinrakennus 5-401-7-433

Hännisenlahdella, Alajärven rannalla sijaitseva asuinrakennus 1800-1900-luvun vaihteesta. Asuinrakennus on luultavimmin vapaa-ajan käytössä. Pihapiirissä sijaitsee lisäksi aitta sekä hirsirakenteinen pihasauna.

Kohde sijaitsee suojaisella paikalla Hännisenlahdella Alajärven rannalla. 1,5-kerroksinen asuinrakennus edustaa

pohjalaista 1900-luvun alun rakentamistyyliä. Asuinrakennus sekä pihapiirissä sijaitsevat aitta ja sauna ovat säilyttäneet alkuperäisen ulkoasunsa varsin hyvin ja pihapiirillä on rakennushistoriallista ja historiallista merkitystä. R H

06. Isokangas 5-401-6-159

Entinen kievari 1800-luvulta. Päärakennuksen lisäksi pihapiiriin kuuluu hirsirakenteinen vanha pihasauna sekä lutti.

Alkuperäistä vastaavan asun varsin kohtuullisesti säilyttänyt 1,5-kerroksinen asuinrakennus edustaa pohjalaista 1800-luvun lopun rakentamistyyliä. Entisenä kievarina asuinrakennuksella sekä alkuperäisen ulkoasunsa hyvin säilyttäneillä lutilla, saunalla ja ulkorakennuksella on rakennushistoriallista ja historiallista merkistystä. Lisäksi pihapiirillä on vähäistä maisemallista merkitystä Hoiskonkujan tienvarsinäkymässä. R H

07. Villa Flora 5-401-3-268

Alajärven rannalla sijaitseva kesäasunnoksi suunniteltu matala, vaaleaksi rapattu yksikerroksinen puutalo, jossa on alunperin ollut turveruohokatto. Järven puoleisella sivulla on koko rakennuksen levyinen pylväikkö. Kesäasuntoon on tehty vuonna 1938 rakennuksen tyylistä poikkeava laajennusosa.

Merkittävään henkilöhistoriaan liittyvä rakennus. Rakennus on varhaisimpia kesäasuntoja Alajärvellä ja edustaa 1900-luvun alkupuolen huvilarakentamista ollen muuhun rakennuskantaan nähden harvinainen poikkeus. Rakennus on säilyttänyt hyvin alkuperäisen ulkoasunsa ja sillä on merkittävää rakennushistoriallista ja historiallista arvoa. Suojaisesta sijainnista johtuen kohteella on maisemallista merkitystä lähinnä Alajärven suuntaan. R H M

08. Rullbacka 5-401-3-169

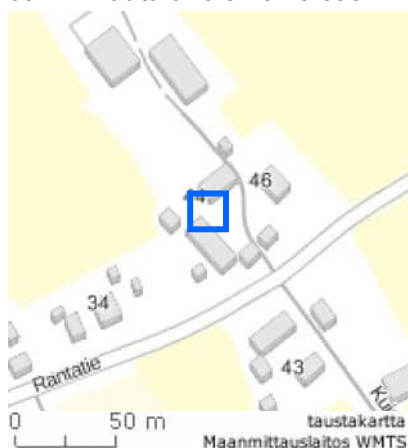

Uudemman asutuksen ympäröimä, yli satavuotias pohjalaistalo. Pihapiirissä lisäksi hirsiaitta.

Kohde sijaitsee maakunnallisesti arvokkaalla alueella (Maakuntakaava 2005, Pynttärinniemen - Pappilan alue) sekä maakunnallisesti arvokkaaksi ehdotetulla alueella (Ehdotukset Etelä-Pohjanmaan maakunnallisesti arvokkaiksi maisema-alueiksi 2014, Alajärven kulttuurimaisemat).

Asuinrakennus edustaa pohjalaista 1900-luvun alun rakentamistyyliä. Uudisrakentamisen ympäröimänä, yksittäisenä rakennuksena kohteella on lähinnä vähäistä maisemallista merkitystä Rantatien tienvarsinäkymässä.

09. Yli-Hauta-aho 5-401-3-398

Perinteistä rakennustapaa edustava maatilän pihapiiri. Pihapiiriin kuuluu asuinrakennuksen lisäksi paikallista rakentamistapaa edustava luonnonkivinavetta sekä lutti. Kohteella on yhteinen pihapiiri naapurikiinteistö Hauta-ahon kanssa, pihan poikki kulkeva tie erottaa kiinteistöt toisistaan. Naapurikiinteistöllä sijaitseva lutti liittyy tiiviisti pihapiiriin.

Yli-Hauta-ahon päärakennus on vuodelta 1800, yläkerta 1890-luvulta. Lutti on vuodelta 1801. Yli-Hauta-aho on yksi Pynttärin kantataloon kuuluvista taloista. Pihapiiriin poikki kulkee vanha kylätie.

Kohde sijaitsee maakunnallisesti arvokkaalla alueella (Maakuntakaava 2005, Pynttärinniemen - Pappilan alue) sekä maakunnallisesti arvokkaaksi ehdotetulla alueella (Ehdotukset Etelä-Pohjanmaan maakunnallisesti arvokkaiksi maisema-alueiksi 2014, Alajärven kulttuurimaisemat).

INVENTOINTI 1999

Kohde on vuonna 1800 rakennettu maatilän päärakennus, joka on korotettu kaksikerroksiseksi 1900-luvun alussa. Rakennus edustaa Järviseudulle tyypillistä kaksikerroksista asuinrakennusmallia (päätykamareilla varustettu yksinäistupa). Rakennus on muutoksista ja korjauksista huolimatta säilynyt alkuperäisen luonteisena. Pihapiirin rakennukset muodostavat mäen päälle merkittävän rakennusryhmän. Rakennukset edustavat Järviseudulle tyypillistä, vaurasta talonpoikaista rakentamistapaa.

INVENTOINTI 2019

Yli-Hauta-ahon kaksifooninkisen pohjalaistalon, alueelle tyypillistä rakentamistapaa edustavan luonnonkivinavetan ja lutin muodostama umpihipamainen maatilän pihapiiri. Päärakennus on säilynyt yleispiirteiltään alkuperäisessä hahmossaan varsin kohtuullisesti. Vanhalla pihapiirillä on yhtenä Pynttärin kantataloon kuuluvista taloista rakennushistoriallista ja historiallista merkitystä. Lisäksi kohteella on historiallista ja maisemallista arvoa osana Pynttärinniemen vanhan kyläasutuksen kokonaisuutta. R H M

10. Hauta-ahon lutti 5-401-3-386

Lutti, joka liittyy tiiviisti naapurin, Hauta-ahon pihapiiriin. Kohteella on yhteinen pihapiiri naapurikiinteistön kanssa, pihan poikki kulkeva tie erottaa kiinteistöt toisistaan. Lutin viirissä on vuosiluku 1612, mistä asti Hauta-ahon tila on ollut saman suvun omistuksessa. Lutin lisäksi pihapiiriä rajaa tavanomainen 1950-luvun asuinrakennus. Pihapiiriin poikki kulkee vanha kylätie. Lisäksi etäänpästä pihapiiristä kylätien varressa sijaitsee otsallinen aitta.

Kohde sijaitsee maakunnallisesti arvokkaalla alueella (Maakuntakaava 2005, Pynttärinniemen - Pappilan alue) sekä maakunnallisesti arvokkaaksi ehdotetulla alueella (Ehdotukset Etelä-Pohjanmaan maakunnallisesti arvokkaiksi maisema-alueiksi 2014, Alajärven kulttuurimaisemat).

Lutti on vanhaa maaseururakentamista edustava kohde, joka liittyy tiiviisti viereisen Yli-Hauta-ahon rakennusten muodostamaan pihapiiriin. Rakennuksella on rakennushistoriallista ja historiallista merkitystä sekä maisemallista merkitystä osana Yli-Hauta-ahon vanhaa pihapiiriä ja Pynttärinniemen vanhan kyläasutuksen kokonaisuutta. R H M

11. Auliintien lomarakennus 5-401-3-148

Alajärven rannalla sijaitseva loma-asunto 1950-luvulta. Pihapiirissä sijaitsee lisäksi uudempi pihasauna sekä ulkorakennus.

Kohde sijaitsee maakunnallisesti arvokkaalla alueella (Maakuntakaava 2005, Pynttärinniemen - Pappilan alue) sekä maakunnallisesti arvokkaaksi ehdotetulla alueella (Ehdotukset Etelä-Pohjanmaan maakunnallisesti arvokkaiksi maisema-alueiksi 2014, Alajärven kulttuurimaisemat).

Esimerkki jälleenrakennuskauden rakentamistyylistä. Suojaisen sijainnin johdosta kohteen vaikutus maisemakuvaan on vähäinen. R

12. Peltomäki (Peltonen) 5-401-3-141

Maatalon päärakennus 1800-luvun lopulta. Rakennus on nykyään vapaa-ajan käytössä kesäasuntona. Rakennukseen on uusittu kuisti ja peltikate, muutoin se on alkuperäisessä asussaan. Omistaja suunnittelee kivijalan korjausta.

Asuinrakennuksen lisäksi pihapiirissä sijaitsee ulkorakennus, joka on omistajan mukaan korjauskelvoton. Rakennus on 1950-luvun lopulta ja siinä on ollut navetta, sauna ja karjakeittiö. Omistajan mukaan rakennus puretaan kesän 2019 aikana.

Asuinrakennusta vastapäätä sijaitsee rehusuoja ja varistorakennus, joka on edelleen varastokäytössä. Sen isot ajo-ovet on uusittu. Omistajan mukaan rakennuksen kunto on kohtalainen.

Pihapiirissä sijainnut aitta on purettu.

Kohteen pihapiirissä kasvillisuus on vallannut alaa.

Kohde sijaitsee maakunnallisesti arvokkaalla alueella (Maakuntakaava 2005, Pynttärinniemen - Pappilan alue) sekä maakunnallisesti arvokkaaksi ehdotetulla alueella (Ehdotukset Etelä-Pohjanmaan maakunnallisesti arvokkaiksi maisema-alueiksi 2014, Alajärven kulttuurimaisemat).

1,5-kerroksisella pohjalaistalolla ja pihapiiriä reunustavalla L-muotoisella, osittain romahtaneella ulkorakennuksella on lähinnä vähäistä maisemallista merkitystä Rantatien ja Pynttärintien risteyksessä sekä osana Pynttärinniemen vanhan kyläasutuksen kokonaisuutta. M

13. Niemi-Pynttäre 5-401-165-17

INVENTOINTI 2019

Nykyään loma-asuntokäytössä oleva lyhytnurkkainen asuinrakennus vuodelta 1943. Asuinrakennuksen lisäksi pihapiiriin kuuluu ulkorakennus samalta aikakaudelta sekä myöhemmin rakennettu sikala.

Tila on yksi Pynttärin kantatilasta erotetuista taloista.

Kohde sijaitsee maakunnallisesti arvokkaalla alueella (Maakuntakaava 2005, Pynttärinniemen - Pappilan alue) sekä maakunnallisesti arvokkaaksi ehdotetulla alueella (Ehdotukset Etelä-Pohjanmaan maakunnallisesti arvokkaiksi maisema-alueiksi 2014, Alajärven kulttuurimaisemat).

INVENTOINTI 1999

Kohde on 1940-luvun alkupuolella rakennettu kaksikerroksinen asuinrakennus. Talo on rakennettu asuntorakentamisen murrosvaiheessa 1930-40-luvuilla ja se edustaa näin osittain vanhaa hirsirakennusperinnettä

(mm. säännöllisesti sijoitetut kuusi- ja neliruutuiset ikkunat), ositain 1930-40 -luvun tyyliä edustavia ja rakennustekniikkaa (mm. betoninen kivijalka ja alakerran tilat, uudenlainen huonejako, pyöreät ikkunat, päätykuisti).

INVENTOINTI 2019

Pihapiirillä ja etenkin sen 1930-40 luvun asuinrakentamisen murrosvaihetta edustavalla päärakennuksella on rakennushistoriallista ja historiallista merkitystä sekä maisemallista merkitystä osana Pynttärinniemen vanhan kyläasutuksen kokonaisuutta. Lisäksi kohteella arvioidaan olevan historiallista merkitystä yhtenä Pynttärin kantataloon kuuluvista tiloista. R H M

14. Pynttärei 5-401-3-375

Maatilan päärakennus mahdollisesti 1940-luvulta. Pihapiiriin kuuluu lisäksi peruskorjattu, hirsirakenteinen ulkorakennus sekä myöhemmin rakennettu navetta.

Kohde sijaitsee maakunnallisesti arvokkaalla alueella (Maakuntakaava 2005, Pynttärinniemen - Pappilan alue) sekä maakunnallisesti arvokkaaksi ehdotetulla alueella (Ehdotukset Etelä-Pohjanmaan maakunnallisesti arvokkaiksi maisema-alueiksi 2014, Alajärven kulttuurimaisemat).

1,5-kerroksinen asuinrakennus edustaa pohjalaista 1900-luvun rakentamistyyliä. Asuinrakennus on säilyttänyt alkuperäisen hahmonsäilytyksensä kohtuullisesti ja kohteella on rakennushistoriallista ja historiallista merkitystä. Lisäksi kohteella on historiallista ja maisemallista arvoa osana Pynttärinniemen vanhan kyläasutuksen kokonaisuutta. R H M

15. Bergrothin huvila 5-401-3-17, 5-401-3-190

Nykyään vapaa-ajan asuntona toimiva aluemetsänhoitajan koti ja kanslia vuodelta 1911. Aluemetsänhoitaja rakennutti talon ruotsalaisten tyyppiin rakentamisen mukaisesti 1911. Järven puolella sijaitseva ulkoterassi on rakennettu 1970-luvulla, kyseessä on alkuperäisen terassin laajennus.

Rakennuksen peltikatto on korjattu vuonna 2002 Museoviraston avustuksella. Rakennuksen sisätilat ovat säilyneet alkuperäisinä, mm. salissa on alkuperäinen lattiapintamateriaali ja kaakeliuuni. Omistajan mukaan rakennuksen ulkoasu on rapistunut ja nikkarityyliset koristeet ovat osittain hajonneet. Omistajan mukaan myös rakennuksen kunto on huono, hirsirunko on kuitenkin hyvässä kunnossa, samoin perustukset.

Pihapiirissä sijaitsee päärakennuksen lisäksi 1910-luvulla rakennettu ulkorakennus, jossa on ulkokäymälä, puuvaja ja aitta sekä 1930-luvulla rakennettu autotalli+navetta, joka toimii nykyään varastona ja kesähuoneena.

Lähempänä rantaa sijaitsee 1958 rakennettu saunarakennus. Alkuperäinen sauna on purettu uuden tieltä.

Asuinrakennuksen rakentamisen yhteydessä 1911 rakennettiin lisäksi pihapiiriin tyyliin sopiva puuportti. Walter Bergröth istutti alueelle myös useita puulajeja, mm. lehtikuusia.

Kohde sijaitsee maakunnallisesti arvokkaalla alueella (Maakuntakaava 2005, Pynttärinniemen - Pappilan alue) sekä maakunnallisesti arvokkaaksi ehdotetulla alueella (Ehdotukset Etelä-Pohjanmaan maakunnallisesti arvokkaiksi maisema-alueiksi 2014, Alajärven kulttuurimaisemat).

INVENTOINTI 1999

Kohde on 1910-luvulla rakennettu, aikansa rakentamisvaikutteita ilmentävä asuinrakennus. Rakennus on toiminut loma-asuntuna 1960-luvun alkupuolelta ja säilynyt verraten alkuperäisenä. Tontilla on kaksi ulkorakennusta. Kohde on virkamiesten 1900-luvun alkupuolelta lähtien rakentamia asuintaloja / huviloita, osa Järviseudun varhaisinta ranta-asutusta.

INVENTOINTI 2019

Pynttärinniemen rannalla sijaitseva, metsänhoitajan virkatalona toiminut rakennus on säilynyt varsin hyvin alkuperäisessä ulkoasussaan ja sillä on rakennushistoriallista ja historiallista merkitystä. Ympäristön peitteisyyden vuoksi kohteella on lähinnä vähäistä maisemallista merkitystä Alajärven suuntaan. R H

16. Tolonen 5-401-3-140

Alajärven rannalla rinteessä sijaitseva lomarakennus vuodelta 1945.

Kohde sijaitsee maakunnallisesti arvokkaalla alueella (Maakuntakaava 2005, Pynttärinniemen - Pappilan alue) sekä maakunnallisesti arvokkaaksi ehdotetulla alueella (Ehdotukset Etelä-Pohjanmaan maakunnallisesti arvokkaiksi maisema-alueiksi 2014, Alajärven kulttuurimaisemat).

INVENTOINTI 1999

Kohde on 1940-luvun loma-asunto. Rakennus on säilynyt verraten alkuperäisenä ja edustaa oman aikansa huviloita ja asuintaloja. Kohde on Järviseudun varhaisinta ranta-asutusta.

17. Väliaho 5-401-3-269

Väliaho on yksi Pynttärinistä 1905 muodostetuista 12 talosta. Rakennuskanta on ktj:n mukaan tuolta ajalta

INVENTOINTI 2019

Muuta ympäristöään korkeammalla mäellä sijaitseva maatilan umpinainen pihapiiri 1900-luvun alusta. Pihaan johtaa koivurivien reunustama tie. Kohde on yksi Pynttärin talosta erotetuista tiloista.

Kohde sijaitsee maakunnallisesti arvokkaalla alueella (Maakuntakaava 2005, Pynttärinniemen - Pappilan alue) sekä maakunnallisesti arvokkaaksi ehdotetulla alueella (Ehdotukset Etelä-Pohjanmaan maakunnallisesti arvokkaiksi maisema-alueiksi 2014, Alajärven kulttuurimaisemat).

INVENTOINTI 2019

Ulkorakennusten reunustama vanha maatilan pihapiiri, joka sijaitsee maisemallisesti edustavalla paikalla. Kohteella on lisäksi historiallista merkitystä yhtenä Pynttärin talosta vuonna 1905 muodostetuista tiloista. H M

18. Kotiranta 5-402-20-92

Kyläläisten Kivitalona tuntema asuinrakennus vuodelta 1940. Asuinrakennuksen on rakentanut nykyisen omistajan isä itsetekemistään tiilistä, kurikkalaisten muurarien avustuksella. Isän jouduttua sotaan 1941 rakennus jäi pahasti kesken ja rakentaminen pitkittyi.

Rakennuksen ikkunapuut ovat olleet alunperin valkoiset ja rakennuksen hajonnut kuisti on uusittu vanhan mallin mukaiseksi. Ikkunat on vaihdettu 1970-luvulla.

Nykyään rakennus toimii kesäasuntona. Omistajan mukaan rakennuksen kunto on huono, rakennuksessa on paha halkeama tiiliseinässä.

Sementtitiilisen asuinrakennuksen lisäksi pihapiirissä sijaitsee hirsirakenteinen ulkorakennus sekä vuonna 1976 rakennettu saunamökki. Rakennukset muodostavat yhdessä naapurikiinteistön kivinavetan, ulkorakennuksen ja pohjalaistalon kanssa yhtenäisen pihapiirin.

Tavanomaisesta jälleenrakennuskauden rakentamisesta positiivisesti poikkeava asuinrakennus, jolla on rakennushistoriallista merkitystä. Lähiympäristön peitteisyyden johdosta kohteen vaikutus maisemakuvaan on vähäinen. R

19. Försti 5-402-3-114

Kurejoentien varressa sijaitseva vapaa-ajan käytössä oleva pienasumus vuodelta 1957.

Rakennus edustaa jälleenrakennuskauden pienimuotoista rakentamista ja sillä on vähäistä rakennushistoriallista merkitystä. Vähäistä maisemallista merkitystä kohteella on lähinnä Kurejoentien tienvarsinäkymässä. R

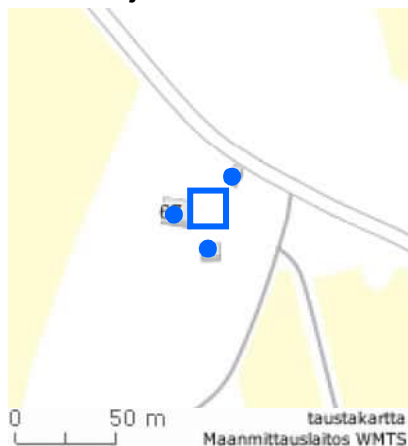
20. Matintupa 5-401-4-330

Pekkolantien varressa sijaitseva asuin- ja ulkoakennus vuodelta 1956.

Tavanomaista, remontoitua jälleenrakennuskauden rakennuskantaa. Kohteella on vähäistä maisemallista merkitystä Pekkolantien tienvarsinäkymässä. M

21. Taiteilija Eero Nelimarkan huvila / Villa Nelimarkka 5-401-4-44

Kohde sijaitsee loivalla rinteellä, Pekkolantien ja Pirkkalanlahden välissä. Pihapiirissä sijaistee huvila, pihatupa- ja varastorakennus sekä sauna. Rakennusten ympärillä kasvaa isoja mäntyjä. Tontin länsi ja luoteispuolella on loivaa peltoa, laskeutuen järveen.

INVENTOINTI 2019

Kohde sijaitsee maakunnallisesti arvokkaalla maisema-alueella (Maakuntakaava 2005, Pekonniemi-Talpakanniemi) ja maakunnallisesti arvokkaaksi ehdotetulla alueella (Ehdotukset Etelä-Pohjanmaan maakunnallisesti arvokkaiksi maisema-alueiksi 2014, Alajärven kulttuurimaisemat)

INVENTOINTI 2019

Taiteilija Eero Nelimarkan elämään ja taiteelliseen toimintaan liittyviä rakennuksia. Huvilarakennus on varhaisimpia kesä-asuntoja Alajärvellä ja edustaa 1900-luvun alun huvilarakentamista. Huvilarakennus, sauna ja pihatupa ovat säilyttäneet hyvin alkuperäisen ulkoasunsa ja kohteella on merkittävää rakennushistoriallista, historiallista ja maisemallista arvoa. Kohde on suojeltu rakennussuojelulailta vuonna 1996. Suojelupäätöksen perustelujen mukaan huvilarakennus, pihatupa ja savusauna pihapiireineen on kulttuurihistoriallisen merkityksensä vuoksi rakennussuojelulain tarkoittama kansallisen kulttuuriperinnön säilymiseksi suojeltava kohde. R H M

22. Vierre 5-401-4-132

ARVIOINTI 1999

Kohde on 1800-luvun lopulla rakennettu asuinrakennus. Rakennus ilmentää 1800-luvun ja 1900-luvun alun rakentamisvaikutteita; Pihapiiri on osa loiville ranta-alueille sijoittuvaa Pekkolanniemen asutusta; paikallinen rakennushistoriallinen; paikallinen maisemallinen.

INVENTOINTI 2019

Asuinrakennus on nykyään asumaton. Rakennuksen viereen on rakennettu uusi omakotitalo. Omistaja suunnittelee rakennuksen purkamista.

Kohde sijaitsee maakunnallisesti arvokkaalla maisema-alueella (Maakuntakaava 2005, Pekonniemi-Talpakanniemi) ja maakunnallisesti arvokkaaksi ehdotetulla alueella (Ehdotukset Etelä-Pohjanmaan maakunnallisesti arvokkaiksi maisema-alueiksi 2014, Alajärven kulttuurimaisemat)

ARVIOINTI 2019

xxx

23. Pokela 5-401-4-276

Alajärven rannan rinteessä edustavalla paikalla sijaisteva maatilän pihapiiri 1800-luvun lopulta, 1900-luvun alusta. Hyvin alkuperäisen luonteensa säilyttäneen asuinrakennuksen lisäksi pihapiiriä rajaavat lutti ja ulkorakennus, pellolla etäänpästä sijaitsee aitta.

Kohde sijaitsee maakunnallisesti arvokkaalla maisema-alueella (Maakuntakaava 2005, Pekonniemi-Talpakanniemi) ja maakunnallisesti arvokkaaksi ehdotetulla alueella (Ehdotukset Etelä-Pohjanmaan maakunnallisesti arvokkaiksi maisema-alueiksi 2014, Alajärven kulttuurimaisemat)

Kohde sijaitsee maisemallisesti edustavalla paikalla Pekkolassa rantarinteessä. Talon takaa avautuu komeat näkymät Alajärvelle. 1,5-kerroksinen asuinrakennus edustaa pohjalaista 1900-luvun alun rakentamistyyliä. Asuinrakennus sekä lutti, aitta ja ulkorakennus ovat säilyttäneet alkuperäisen ulkoasunsa varsin hyvin ja pihapiirillä on rakennushistoriallista, historiallista ja maisemallista merkitystä. R H M

24. Nelimarkka-museo ja -akatemia 5-401-4-124

Nelimarkkamuseo ja Nelimarkka-akatemia eli tilan vanha päärakennus, arviointi Eija-Liisa Kangas 1999: valtakunnallinen historiallinen; valtakunnallinen rakennushistoriallinen; maakunnallinen maisemallinen.

Museoalue sijaitsee Pekkolanniemessä, 800 metrin päässä rannasta, metsäisen rakennetun alueen ja loiville ranta-alueille sijoittuvien peltojen rajaukseen. Museoon ympärillä on metsää, omakotitaloja ja maatilan pihapiirejä. Museoalueen kaakkois ja etelä puolella on loivia viljelyksiä. Peltojen välissä on muutamia maatilojen pihapiirejä ja yksittäisiä, uusia omakotitaloja. Museon tiloista avautuu kaakkoon ja etelään pitkiä ranta-peltonäkymiä.

Nelimarkka-museon lisäksi pihapiirissä sijaitsee museon työskentelytilana ja taiteen opetustilana toimiva Nelimarkka-akatemia. Akatemia on entinen Nelimarkan kantatilan päärakennus 1800-luvulta. Sen eteläpuolella sijaitsee uusi huoltorakennus 1980-luvulta

INVENTOINTI 2019

Kohde sijaitsee maakunnallisesti arvokkaalla maisema-alueella (Maakuntakaava 2005, Pekonniemi-Talpakanniemi) ja maakunnallisesti arvokkaaksi ehdotetulla alueella (Ehdotukset Etelä-Pohjanmaan maakunnallisesti arvokkaiksi maisema-alueiksi 2014, Alajärven kulttuurimaisemat)

INVENTOINTI 2019

Taiteilija Eero Nelimarkan elämään ja taiteelliseen toimintaan liittyvä rakennus sekä Nelimarkan suvun kantatilana toimineen maatilan päärakennus. Kohteella on merkittävää rakennushistoriallista, historiallista ja maisemallista arvoa. R H M

25. Puumalanlahden lomarakennus 5-401-1-222

Suojaisella paikalla Puumalanlahdella, Alajärven rannalla sijaitseva vapaa-ajan asuinrakennus vuodelta 1962.

Kohde sijaitsee maakunnallisesti arvokkaalla maisema-alueella (Maakuntakaava 2005, Pekonniemi-Talpakanniemi) ja maakunnallisesti arvokkaaksi ehdotetulla alueella (Ehdotukset Etelä-Pohjanmaan maakunnallisesti arvokkaiksi maisema-alueiksi 2014, Alajärven kulttuurimaisemat)

Tavanomaista loma-asuntorakentamista 1960-luvulta. Kohteella on lähinnä vähäistä maisemallista merkitystä Alajärven suuntaan. M

26. Mäntymäki 5-401-2-130

Jälleenrakennuskauden asuinrakennus, joka sijaitsee maisemallisesti edustavalla paikalla Tallbackan mäellä.

Rakennus on peruskorjattu ja siihen on rakennettu saunatilat ja kuisti, lisäksi ikkunat, kate ja laudoitus on vaihdettu. Väritys on ollut alunperin vaaleanharmaa.

Asuinrakennuksen lisäksi pihapiiriin kuuluu luultavasti samalta aikakaudelta oleva ulkorakennus, heinälato ja navetta vuodelta 1954 sekä myöhemmin rakennettu autotalli. Ulkorakennus on puuvaja-, sauna- ja aittakäytössä ja sen väritys on muutettu vaalean harmaasta punaiseksi. Heinälato ja navetta toimivat nykyään talouden varastotiloina.

Kohde sijaitsee maakunnallisesti arvokkaalla maisema-alueella (Maakuntakaava 2005, Pekonniemi-Talpakanniemi) ja maakunnallisesti arvokkaaksi ehdotetulla alueella (Ehdotukset Etelä-Pohjanmaan maakunnallisesti arvokkaiksi maisema-alueiksi 2014, Alajärven kulttuurimaisemat)

Tavanomaista jälleenrakennuskauden rakennuskantaa. Kohde sijaitsee maisemallisesti edustavalla paikalla Tallbackan mäellä. Rakennuksen takaa aukeaa avoin peltomaisema Alajärven suuntaan. Kohteella on maisemallista merkitystä. M

27. Tallbacka (Viitaniemi) 5-401-2-428

INVENTOINTI 2019

Viitaniemen maatilan päärakennus on rakennettu 1800-1900-luvun vaihteessa kahdesta asuinrakennuksesta. Noin puolet on tehty pihapiirissä olleen vanhan asuinrakennuksen hirsistä, toinen puoli on tuotu Luoma-aholta. Talon toisessa päässä on iso tupa, keskellä eteinen ja kamari ja toisessa päässä kolme kamaria. Ulko-oven eteen on tehty isokokoinen kuisti luultavasti asuinrakennuksen valmistumisen aikaan.

Päärakennuksen edessä on avara pihapiiri, jota ulkorakennukset ympäröivät. Pihapiiristä löytyy lisäksi erikoisuuksia, kuten vanhan tuulimyllyn jauhinkivestä tehty pöytä,, venäläisen laukkuryssän hauta hautakivineen (1862) sekä suvun vaiheista muistuttava Raivaajapatsas auroineen.

1910-1920-luvulla asuinrakennuksen länsipää (kamaripää) muutettiin kättilön asunnoksi jakamalla isohko huone keittiöksi ja huoneeksi, muuraamalla keittiöön hella ja avaamalla rakennuksen pätyyn toinen sisäänkäynti. Rakennuksen pätyosa oli vuokra-asuntona 1940-luvun loppuun saakka. Nykyisin huoneeseen on tehty poikkiseinä on purettu ja tila on taas yhtenäisenä huoneena.

Hoiskon kansakoulu aloitti toimintansa Viitaniemen tuvassa 13.1.1909. Oppilaita oli kaikkiaan 41. Lukuun ottamatta koulua, rakennus oli muutoin autiona. Talossa on pidetty lisäksi myös puutyökoulua ja iltamia, etenkin Suojeluskunnan iltamia pidettiin 1930-luvulla. Näihin aikoihin talon keskimmaisissa kammareissa pidettiin

suutarinliikettä.

Viitaniemen pihapiirissä pidettiin myös erilaisia kesäjuhlia ja kilpailuja. Alajärven Maamiesseura vuokrasi pihaa ja peltija kilpaurheilua varten. Lisäksi lapset ja aikuisetkin leikkivät pihamaalla seuraleikkejä etenkin piilosta ja kolkosta. Maamiesseurantalon valmistuttua Hoiskonlahden rantaan ei tällaista toimintaa Viitaniemessä enää ollut.

Noin 10 vuoden ajan Viitaniemessä pidettiin helluntaiherätysliikkeen kesäseuroja kastetilaisuuksineen. Puhujapöytä oli pystytetty pihaan ja väki kuunteli penkillä istuen. Kokopäiväisiin tilaisuuksiin saapui ihmisiä veneillä, hevosilla, pyörillä ja kävellen. Uposkaste toimitettiin kerran kesässä Latorannassa Hoiskonlahdella.

1920-30-luvuilla talo oli siis vuokralaisten ja kyläläisten käytössä. Talon omistajat Jaakko ja Serafia Viitaniemi asuivat kirkonkylällä ja kävivät vain kesäisin Tallbackalla hoitamassa karjaa ja viljelemässä maitaan. Lauri Viitaniemi osti talon itselleen ja perheelleen ja siirtyi vuonna 1939 asumaan Tallbackan mäelle. Lauri Viitaniemen isännöisyys kesti 60 vuotta. Vuonna 2000 Laurin vanhin poika Pekka Viitaniemi osti tilan perikunnalta ja on talon nykyinen ja järjestyksessään 12. isäntä. Rakennus toimii jatkossakin edelleen asuinrakennuksena.

Kohde sijaitsee maakunnallisesti arvokkaalla maisema-alueella (Maakuntakaava 2005, Pekonniemi-Talpakanniemi) ja maakunnallisesti arvokkaaksi ehdotetulla alueella (Ehdotukset Etelä-Pohjanmaan maakunnallisesti arvokkaiksi maisema-alueiksi 2014, Alajärven kulttuurimaisemat)

INVENTOINTI 2016

Tallbackan tila on perimätiedon mukaan muodostettu Vanhatallbackan talosta. Tilan viirissä on 1500-luvun vuosiluku. Asuintontti on vanha. Talouskeskuksen vanhin rakennuskanta on viimeistään 1800-luvulta.

INVENTOINTI 1999

Alueen nykyinen luonne

Viitaniemen pihapiirissä on asuinrakennus, riviaitta, navetta, autotalli, riihi, viljankuivaaja ja vanha navetta. Näistä asuinrakennus, aitta, vanha navetta ja autotalli sijaitsevat neliömäisen pihapiirin eri sivuilla niin, että rakennusten väliset kulmat jäävät avoimiksi. Asuinrakennus on isokokoinen hirsirakennus. Rakennuksessa on T-ikkunat, tiilikatto ja vaakalaudoitus. Sisäänkäynnin suojana on korkea, ikkunoilla varustettu kuisti. Rakennuksen päädyssä on pieni, pulpettikattoinen avokuisti. Riviaitasta suurin osa on hirttä, mutta rakennuksen päädyssä on yksi lautarakenteinen aittatila. Rakennuksen takana on pulpettikattoinen autotalliosa. Etupuolella on pidennetyn katonlapeen suojaama katos. Rakennuksessa on tiilikatto, punaiseksi maalatut seinät ja valkoiset listat.

Autotalli on tehty 1950-luvulla vanhasta rakennuksesta. Rakennuksen päädyssä on kahdet pariovet. Vanha navetta on saunapellillä katettu hirs- ja lautarakennus. Nykyisin rakennus toimii varastona. Varsinaisen navetan seinien alaosa on luonnonkiveä, lohkokiveä ja laastia, muu osa lauttaa. Rakennus on sijoitettu rinteeseen. Rakennuksessa on saunapeltikatto ja kuusiruutuiset ikkunat. Navettaan liittyy pieni AIV-torni ja sivulle myöhemmin tehty varastokatos.

Viljankuivaaja on luonnonkiviperustukselle rakennettu, pieni hirsirakennus. Rakennus on sijoitettu pihapiiriin johtavan tien varteen rinteeseen. Viitaniemen riihessä on kaksi riihtä, luuva ja iso olkilato. Rakennuksessa on 1970-luvulla laitettu peltikatto.

Alueen historia

Viitaniemen tila on osa Tallbackan tilaa ja ollut samalla suvulla vuodesta 1549. 1800-1900-luvun vaihteessa, jolloin tilan asuinrakennus rakennettiin, Viitaniemen tilaa omistivat Liisa Erkintytär Tallbacka ja Aatami Saukko (omistajina 1886-1905). Heidän jälkeensä tilaa omistivat Serafia ja Jaakko Viitaniemi vuosina 1905-1926. Heillä oli maanviljelyksen ohella kauppa ja kestikievari Alajärven kirkolla. Vuosina 1926-1940 tilaa hoitivat edellisten perilliset, kunnes vuonna 1940 omistus siirtyi Lauri ja Elsa Viitaniemelle. Asuinrakennus on rakennettu 1800-1900-luvun vaihteessa. Siinä on toiminut myös Hoiskon kansakoulu. Päätyhuone on ollut 1910-20-luvulta 1940-luvun lopulle kättilön asuntona ja vuokra-asuntona. Rakennus on peruskorjattu 1950-luvulla.

Aitta on sijaannut alunperin nykyisen tulotien kohdalla, mutta siirretty nykyiselle paikalleen jo 1800-luvulla. Vuonna 1950 rakennuksen perustusta korjattiin. Vanha navetta on toiminut karjarakennuksena vuoteen 1949. Rakennus oli 1950-luvulle nykyistä pidempi eli navetan ja heinähuoneen jatkona oli hirsinen lantala ja halkohuone. Navetta on rakennettu 1949. Rakennuksessa on ollut navetta, karjakeittiö, sikala, kanala ja hevostalli sekä heinälatto. Serafia ja Jaakko Viitaniemen lapsista Lauri hankki 1920-luvulla taksiluvat ja ajoi taksia 1930-luvulle, jolloin hän hankki kuorma-auton. Hän liikennöi yhdellä kuorma-autolla vuoteen 1958, jolloin hän hankki linja-autoliikennöintiluvat ja yhden linja-auton. Lauri Viitaniemen aloittama yritystoiminta laajentui 1960-luvulta lähtien (Lauri Viitaniemi Oy). Liikennöinti on suuntautunut Alajärveltä lähinnä Ähtäriin, Soiniin ja Lehtimäelle. Yritys on kehittynyt seutukunnalliseksi liikennöintiyritykseksi. Yrityksen toimintaa hoidettiin 1970-luvulle asti Viitaniemen talossa. Samanaikaisesti liikennöinnin kanssa Lauri ja Elsa Viitaniemi omistivat ja hoitivat tilaa 1940-luvulta lähtien.

Pihapiiriin tehtiin kuorma-auton autotalli vanhan navetan halkohuoneesta ja lantalasta vuonna 1950. 1960-luvulla rakennusta laajennettiin kahden linja-auton talliksi. Peltikatto rakennukseen tehtiin vuonna 1995. Myös riviaitan taakse rakennettiin myöhemmin pulpettikattoinen autotalliosa 1920-luvulla. Rakennus on tehty nykymuotoonsa 1920-luvun korjauksissa. Peltikatto rakennukseen on laitettu 1970-luvun lopulla. Pieni viljankuivaaja on entinen paja. Rakennus on siirretty paikalleen 1940-luvulla. Rakennus toimi kyläläisten yhteisenä kuivaajana. Tila on ollut

Lauri Viitaniemen perikunnan omistuksessa vuodesta 1997.

Alueen lähiympäristö ja yhteys vesistöön

Pihapiirin ympärillä on loivia rantapeltoja. Etäämmällä Tallbackan niemellä on useita maatilapihapiirejä.

Kulttuurihistoriallisen arvon perusteet

Kohde on 1800-luvun ja 1900-luvun alkupuolen maatilarakentamista edustavaa maatalon pihapiiri.

Maatilatoimintojen lisäksi tilalla on toiminut taksi-, kuorma-auto ja linja-autoliikennöintiä harjoittanut yritys 1920-luvulta lähtien. Liikennöintiyritys on kehittynyt 1960-luvulta lähtien seutukunnalliseksi yritykseksi.

Maatilarakennukset muodostavat ehjän pihapiirikokonaisuuden. Pihapiiri sijaitsee vanhoille tiloille tyypillisesti loivien rantapeltojen yläreunassa.

Säilyminen

Tila on perikunnan omistuksessa. Rakennuksista huolehditaan.

INVENTOINTI 2019

Maisemallisesti edustavalla paikalla Tallbackan mäellä sijaitseva maatalon pihapiiri, jonka takaa aukeaa avoin peltomaisema Alajärven suuntaan. Entisenä kansakouluna sekä kyläläisten tapahtumapaikkana toimineella kohteella on rakennushistoriallista, historiallista ja maisemallista arvoa. R H M

28. Niemitalon aitta ja kivinavetta 5-401-2-217

ARVIOINTI 1999

AITTA

Kohde on tavanomainen, suoraseinäinen maatalon aittarakennus. Rakennus on mahdollisesti 1880-luvulta.

Rakennus on osa Talpakanniemen melko tiheää rakennusryhmää; paikallinen rakennushistoriallinen.

NAVETTA

Kohde on alueelle tyypillinen luonnonkivinavetta. Rakennus on osa Niemitalon maatilapihapiiriä ja Talpakanniemen rakennusryhmää; paikallinen rakennushistoriallinen.

INVENTOINTI 2019

Rakennukset edustavat 1800-luvun lopun, 1900-luvun alun maatalousrakentamista. Aitta on tavanomainen maatalon aittarakennus ja kivinavetta edustaa alueelle tyypillistä rakentamistapaa. Rakennuksilla on paikallista rakennushistoriallista merkitystä. Lisäksi rakennuksilla on vähäistä maisemallista merkitystä osana Tallbackanniemen vanhojen tilojen talousrakennusten kokonaisuutta ja kylän kulttuurimaisemaa. R M

INVENTOINTI 2019

Kohde sijaitsee maakunnallisesti arvokkaalla maisema-alueella (Maakuntakaava 2005, Pekonniemi-Talpakanniemi) ja maakunnallisesti arvokkaaksi ehdotetulla alueella (Ehdotukset Etelä-Pohjanmaan maakunnallisesti arvokkaiksi maisema-alueiksi 2014, Alajärven kulttuurimaisemat)

29. Vanha Tallbacka (Kantola) 5-401-2-418, 5-401-2-354

INVENTOINTI 1999

Pihapiirissä on asuinrakennus, kaksikerroksinen aitta, v. 1983 rakennettu Matti Kantolan asuinrakennus, hieman kauempana luonnonkivinavetta, kuivaaja ja riihi. Pihapiiri sijaitsee Talpakanniemen kaakkoisosassa, kumpareen päällä. Asuinrakennukset ja aitta sijaitsevat neliömäisen pihapiirin eri sivuilla. Rakennusten ympärillä on hoidettua pihamaata ja puutarhaa. Ympärillä on loivia rinnepeltoja.

Tilan navetta (Matti Kantolan omistuksessa) on rinteeseen sijoitettu, vinkkelinmuotoinen rakennus, jonka seinien alaosa on luonnonkiveä ja laasti ja yläosa hirttä. Rakennuksessa on rehulato yläkerrassa. Rakennuksessa on peltikatto ja hirsiseinät on maalattu punaisiksi. Rakennus on toiminut karjarakennuksena 1990-luvulle. Rakennuksen luonaispäässä on ulkoneva maitohuone ja koillispädyssä AIV-torni.

Riihi toimii nykyisin traktoritallina, konesuojana ja varstona.

INVENTOINTI 1999

Pihapiiri edustaa vanhalle asutukselle tyypillistä sijoittumista.

INVENTOINTI 2019

Kohde sijaitsee maakunnallisesti arvokkaalla maisema-alueella (Maakuntakaava 2005, Pekonniemi-Talpakanniemi) ja maakunnallisesti arvokkaaksi ehdotetulla alueella (Ehdotukset Etelä-Pohjanmaan maakunnallisesti arvokkaiksi maisema-alueiksi 2014, Alajärven kulttuurimaisemat)

INVENTOINTI 2019

Rakennukset edustavat 1800-luvun lopun, 1900-luvun alun maatalousrakentamista ja kivinavetta edustaa alueelle tyypillistä rakentamistapaa. Rakennuksilla on rakennushistoriallista ja historiallista merkitystä. Lisäksi kohteella arvioidaan olevan historiallista merkitystä yhtenä Skrabb/Tallbackan kantataloon kuuluvista tiloista sekä maisemallista merkitystä osana Tallbackanniemen vanhojen tilojen talousrakennusten kokonaisuutta ja kylän kulttuurimaisemaa. R H M

30. Alatuvan ulkorakennukset 5-401-2-375

Maatilan pihapiiri, jonka poikki kulkee Alatuvantie. Pihapiirissä sijaitsevat ulkorakennukset ovat säilyttäneet alkuperäisen hahmonsäilytyksen varsin kohtuullisesti. Alatuvantien itäpuolella sijaitsee hirsirakenteinen luttiaitta 1800-luvun loppupuolelta ja tien länsipuolella tien reunan suuntaisesti kivinavetta mahdollisesti 1800-luvulta, joka edustaa alueelle tyypillistä rakentamistapaa. Lisäksi ulkorakennuksen eteläpään edessä sijaitsee hirsirakenteinen pihasauna.

Ulkorakennusten lisäksi pihapiirissä sijaitsee peruskorjattu asuinrakennus 1900-luvun alusta. Pihassa

rakennuksen edessä kasvaa suuri pihakuusi.

Kohde sijaitsee maakunnallisesti arvokkaalla maisema-alueella (Maakuntakaava 2005, Pekonniemi-Talpakanniemi) ja maakunnallisesti arvokkaaksi ehdotetulla alueella (Ehdotukset Etelä-Pohjanmaan maakunnallisesti arvokkaiksi maisema-alueiksi 2014, Alajärven kulttuurimaisemat)

INVENTOINTI 2019

Aitta ja kivinavetta edustavat 1800-luvun lopun, 1900-luvun alun maatalousrakentamista ja kivinavetta on rakennettu alueelle tyypilliseen tapaan. Rakennuksilla on rakennushistoriallista ja historiallista merkitystä. Lisäksi rakennuksilla on maisemallista merkitystä osana Tallbackanniemen vanhojen tilojen talousrakennusten kokonaisuutta ja kylän kulttuurimaisemaa. R H M

31. Ylitalon luhti-tallirakennus 5-401-2-482

INVENTOINTI 2019

Kohde sijaitsee maakunnallisesti arvokkaalla maisema-alueella (Maakuntakaava 2005, Pekonniemi-Talpakanniemi) ja maakunnallisesti arvokkaaksi ehdotetulla alueella (Ehdotukset Etelä-Pohjanmaan maakunnallisesti arvokkaiksi maisema-alueiksi 2014, Alajärven kulttuurimaisemat)

ARVIOINTI 1999

Kohde on 1800-luvun ja 1900-luvun alun talonpoikaista rakentamista edustava maatilarakennus: hirsinen luhti ja luonnonkivistä rakennettu talli. Rakennus edustaa sekä Järvisseudun luhtiperinnettä että Alajärven 1800-luvun luonnonkivinavettoja ja -talleja. Rakennus on säilynyt hyvin alkuperäisenä. Rakennus on osa Ylitalon pihapiiriä ja Tallbackanniemen rakennusryhmää. Rakennus muodostaa tien toisella puolella sijaitsevan pitkän luonnonkiviaidan kanssa kylätien varteen kapean kujanteen; paikallinen historiallinen, maakunnallinen rakennushistoriallinen, maakunnallinen maisemallinen.

INVENTOINTI 2019

Ulkorakennus edustaa 1800-luvun lopun, 1900-luvun alun maatalousrakentamista ja luonnonkivitalli alueelle tyypillistä rakentamistapaa. Kohteella on rakennushistoriallista ja historiallista merkitystä. Rakennus muodostaa yhdessä Tallbackantien varren luonnonkiviaidan kanssa kylätien varteen kapean kujanteen. Maisemallista merkitystä rakennuksella on myös osana Tallbackanniemen vanhojen tilojen talousrakennusten kokonaisuutta ja kylän kulttuurimaisemaa. R H M